

Óraterv

Hallgatók neve: Nagy Júlia, Orosz Marietta

Műveltségi terület: Magyar nyelv és irodalom

Tantárgy: Magyar irodalom

Osztály: 10. oszt.

Az óra témája: Arany János: *Letésem a lantot* és *Mindvégig* versei (összehasonlító verselemzés)

Az óra cél-és feladatrendszere: Arany János *Letésem a lantot* és *Mindvégig* című verseinek összehasonlító elemzése kijelölt szempontok mentén. Vagyis a versek különbözőségeire és a hasonlóságaira való rámutatás a cím, az idősíkok, a motivikus rendszer és a költészethez való viszony tanulmányozásával. Az új ismeretek átadása mellett cél, az összehasonlító verselemzést segítő technikák megismertetése és gyakoroltatása a diákokkal.

Fogalmak: idő-és értékszembesítés, elégico-óda, tücsök-motívum, önkifejező költészet,

Fejlesztendő területek: szövegértési képesség, stilisztikai ismeretek, beszédkészség, együttműködési készség, szociális készség, kommunikációs készség.

Az óra didaktikai feladatai: új ismereteket feldolgozó óra, új módszertani technikák (tanári kalauz, szemponttáblázat) alkalmazása

Tantárgyi kapcsolatok: történelem

Felhasznált források:

Nagy Júlia
I. magyar-történelem Tanári MA
Neptun-kód: K2RSVI

BTTKMI903MA-04
Az irodalomtanítás módszertana szeminárium
Czimer Györgyi

CZIMER Györgyi – BALOGH László: *Az irodalmi alkotó tevékenység fejlesztése*, Géniusz könyvek 5. Magyar Tehetségsegítő Szervezetek Szövetsége, 2010. 49-124.

KUCSERKA Zsófia: *Az irodalomtanári mesterség gyakorlata és módszertana*

PETHÓNÉ Nagy Csilla: *Módszertani kézikönyv*, Korona Kiadó, 2007.

PETHÓNÉ Nagy Csilla, *Irodalom 10. A magyar romantika irodalmából*, Nemzeti Tankönyvkiadó

Tanári útmutató:

http://www.sulinet.hu/tanar/kompetenciaterulek/1_szovegertes/modulleirasok/9_evfolyam/a_tipus/tanari_utmutato/h-asze0905_szova_9-5_tanar.pdf

Dátum: 2014. április 9.

Időkeret percben	Az óra menete	Nevelési-oktatási stratégia			Megjegyzések
		Módszerek	Tanulói munkafarmák	Eszközök	
3 perc	<p>I. Ráhangolódás A versekből kiemelt kulcsszavak és kifejezések kivetítése a dián. <i>Letésem a lantot:</i> A) mind hiába B) árva énekem C) magánosan D) fonnyadó virág <i>Mindvégig:</i> ❖ szép ez az élet ❖ ami derűs, élvezd ❖ pezsdül ❖ dalban vidulás</p>	<p>Jóslás- részekből az egészre.</p> <p>Közös megbeszéléssel a benyomások rögzítése, az együttgondolkodás elindítása.</p>	<p>Egyéni munkaforma, frontális tanári vezetéssel</p>	<p>Projektor, power point program, füzet</p>	<p>Cél: olyan fontos szavak, kifejezések közlése a diákokkal, melyek által jóslatokba bocsátkozhatnak a versek hangulatára, kérdésfeltevésre vonatkozóan. Segít a bizalmi légkör megteremtésében.</p>
3 perc	<p>Az elemzett versek elhelyezése az Arany János-</p>	<p>Frontális tanári irányítással a korszak</p>	<p>Egyéni munkaforma, a tanári magyarázat</p>	<p>Füzet, power point program, projektor</p>	<p>Célja a ráhangolódás megteremtése, a</p>

	pályaképben.	jellemzőinek a láttatása, a korábban pályaképről tanultak rövid összegzése.	dia segítségével történő követése.		korábban elsajátított ismeretek felidézése, a tanultakhoz való kapcsolódás.
2 perc	<p>II. Jelentésteremtés</p> <p><i>Óraszervezés</i> A feladatok elvégzéséhez szükséges csoportok kialakítása. Négy szempont, mely szerint szerveződnek a csoportok: cím, idősíkok, motívumok, a lírai én viszonya a költészethez és a befogadó közösséghez. A feladatlapok és az elemzett versek kiosztása.</p>	<p>Frontális irányítással a csoportmunka megszervezése.</p> <p>A csoportok kialakítása ülésrend szerint történik.</p>			Cél a 4 szempontnak, és az ehhez kapcsolódó 4 kérdésnek megfelelő számú csoport kialakítása.
2 perc	<p><i>Verseket felolvasása</i> Ehhez a diákok egy közös megfigyelési szempontot kapnak.</p> <p>- Mely az a központi motívum, mely mindkét versben jelen van?</p>	<p>Frontális irányítás, a versek tanár általi felolvasása.</p> <p>Közös megbeszéléssel a lant-motívum jelentésének a rögzítése.</p>	<p>Egyéni munkaforma, a versfelolvasás nyomán követése a kiosztott lapok segítségével.</p> <p>Egyéni válaszadás a kérdésre.</p>	Feladatlap, kiosztott versek, power point program	Cél a lant motívumára való utalással, Petőfi Sándor XIX. század költői című versének felidézése, illetve a versértelmezések elősegítése.

5 perc	<i>Feladatmegoldás</i> A kiosztott, feladatlapokon szereplő kérdések megválaszolása.	Mozaikmódszer alkalmazása a csoportmunkában. Tanári kalauz segítségével irányított versértelmezés. A munkafolyamat állandó, tanár általi ellenőrzése.	Csoportmunka	Feladatlap, kinyomtatott versek	Cél a csoporton belüli differenciálás. Vagyis a csoport tagjai az egyes szempontokon belül más-más kérdésen dolgoznak önállóan, a választ pedig a későbbi megbeszélés során prezentálják a többieknek. A tanári kalauzon szereplő kérdések segítik a műértelmezést, ráirányítva a figyelmet a két vers közötti lényegesebb kapcsolódási pontokra.
15 perc	<i>Feladatellenőrzés</i> A diákok egyenként prezentálják a többieknek a kérdésre adott válaszukat. Közben a kivetített dián is nyomon követhetőek az aktuális szempontokhoz tartozó kérdések.	Frontális irányítással a diákok válaszainak meghallgatása. Az egyes	Egyéni válaszadás a választott kérdés betűjelének megfelelően.	Feladatlap, power point program, projektor	A tanári összefoglalás segít rávilágítani a két vers közötti összefüggésekre.

		szempontokat és a hozzájuk kapcsolódó kérdéseket a tanár általi kiegészítés és hozzáfűzött magyarázat követi.			
7 perc	<i>Összefoglalás</i> Kivetített szemponttáblázat segítségével a tanár összefoglalja az órán tanultakat. A diákok ez alapján kitöltik a tanár által kiosztott üres szemponttáblázatot.	Frontális irányítás. A kivetített szemponttáblázat és tanári magyarázat segítségével a diákok kitöltik az előttük lévő, üres szemponttáblázatot.	Egyéni munkaforma, a tanári magyarázat és a dián kivetített szemponttáblázat segítségével.	Power point program, szemponttáblázat, projektor	A szemponttáblázattal történő összefoglalás segít a diákoknak abban, hogy észrevegyék a lényegi hasonlóságokat és különbségeket a két vers között.
5 perc	III. Reflektálás <i>Ötsoros esszé</i> Feladat: A XIX. század költőivel összevetve, mennyire hiteles számotokra a versekben megjelenő költői szerepkör?	Ötsoros esszé	Egyéni munkaforma	Füzet	A gondolkodást, problémamegoldást és véleményformálást segíti elő. Segíthet majd egy későbbi esszé elkészítésében. A XIX. század költői című versnél tanultakat hozzákapcsolják a mai órán tanultakhoz.

Önreflexió

Az óra 2014. április 9-én volt. Az óra első részét Orosz Marietta, második részét, pedig én tartottam. Az óratervet közösen készítettük el. Az óraterv elkészítése közben törekedtünk arra, hogy minden diáknak külön feladata legyen. Illetve törekedtünk arra is, hogy a kérdéseink igazodjanak a Bloom-féle modellhez. Az órán több képesség fejlesztésére is lehetőség volt. Többek között lehetőség nyílt a szövegértési képességek, a stilisztikai ismeretek, a beszédképesség, az együttműködési készség, a szociális készség és a kommunikációs készségek fejlesztésére.

Az óra témája; Arany János *Letésem a lantot* és *Mindvégig* című verseinek összehasonlító elemzése kijelölt szempontok alapján. A kijelölt szempontok; a cím, az idősíkok, a motívumok és a költészethez való viszony. Az új ismeretanyag átadása mellett a cél, az összehasonlító verselemzést segítő technikák megismertetése és gyakoroltatása a diákokkal. Ezen kompetencia fejlesztése nagyon fontos, mivel az összehasonlító verselemzés a középszintű érettségi egyik követelménye.

A csoportok az ülésrend alapján lettek megszervezve, így a heterogén csoportok voltak. Mozaik módszerrel dolgoztunk. Tehát a kijelölt négy elemzési szemponthoz négy-négy kérdés tartozott. Az osztály létszáma 16 fő, így mindenkinek jutott egy kérdés. A csoport tagjai az egyes szempontokon belül más-más kérdésen dolgoztak önállóan, a választ pedig a későbbi megbeszélés során prezentálták a többieknek. A prezentálás során, ha szükséges volt, a diákok válaszait kiegészítettem, helyesbítettem. Az óra végén, kivetített szemponttáblázat segítségével a összefoglaltam az órán tanultakat. A diákok ez alapján kitöltötték az általam kiosztott üres szemponttáblázatot.

Véleményem szerint, a tanulás-tanítás eredménye megfelelt az óra céljának. A diákoknak sikerült elsajátítani néhány módszert, ami az összehasonlító verselemzés elkészítéséhez szükséges. Tehát az alapvető célok megvalósultak. De az óra, érezhetően monoton és unalmas volt a diákok számára. Ezen a területen még fejlődnöm kell.

Az óra során folyamatosan igyekeztem előhívni a tanulók előzetes ismereteit. A tanári magyarázat közben több esetben utaltam Arany János más verseire, illetve Petőfi Sándor műveit is felidéztem velük. Az egyik tanári kérdésem az volt, hogy melyik Arany János versben jelenik meg még a törzsök-metaphora. Illetve a világirodalmi ismerteiket is igyekeztem felfrissíteni. Az egyik erre vonatkozó kérdésem az volt, hogy mely más versekben jelent meg még a tücsök-motívum. Olykor az a tanulók előzetes tudására irányuló kérdéseim (talán) túl nehezek volt, mivel a kérdéseimre nem kaptam tőlük megfelelő választ.

Megítélésem szerint, alapvető kompetenciák fejlesztését szolgáló tevékenységek, feladatok tartalma jó volt. A szemponttáblázat készítése,

két vers összehasonlításakor akkor is is hasznos lesz, amikor a diákoknak önállóan kell hasonló feladatot megoldani.

Az óra 42 perces lett és bőven jutott idő egyes feladatok eredményes megvalósítására. A tervezésnél még úgy gondoltam, hogy a reflektálásra elegendő 2-3 perc, de az nem volt elég a diákoknak. Végül a reflektálás 5 percet vett igénybe. A reflektálás során a diákoknak egy ötsoros esszét kellett írniuk. Ez a gondolkodást, problémamegoldást és véleményformálást segíti elő. Segíthet majd egy későbbi esszé elkészítésében.

A tanár-diák kommunikáció megfelelő volt. A mozaik-módszernek köszönhetően minden diák felszólalt órán, de nem feledkeztem meg arról sem, hogy a válaszaik után, az egyes kérdésekhez tanári magyarázatot is adjak. Sikerenek könyvelem el, hogy a diákok sikeresen megválaszolták a saját kérdésüket és az kivetített szemponttáblázat rögzítve lett a jegyzeteikben.

Mellékletek

1. Az órán kiosztott feladatlap

Cím

- A. Vizsgáld meg grammatikai és tartalmi szempontból a *Letésem a lantot* verscímét! Milyen szándékot vetít előre?
- B. Miért ellentmondásos a *Letésem a lantot* kijelentés?
- C. Hogyan egészül ki a *Mindvégig* cím jelentése a versszöveg által?
- D. Milyen viszony rajzolódik ki tartalmilag a két verscím között?

Idősíkok

- A) Milyen idősíkok jelennek meg a versekben?
- B) Gyűjtsd ki a *Letésem a lantot* vers szövegéből az egyes idősíkokhoz kapcsolódó természeti képeket, motívumokat!
- C) Milyen lelkiállapotot, hangulatot hivatottak kifejezni az egyes idősíkokhoz kapcsolódó képek, motívumok a *Letésem a lantot* című versben?
- D) Hogyan értékeli illetve minősíti a beszélő az egyes idősíkokat a *Letésem a lantot* és hogyan a *Mindvégig* versben?

Motívumok

- A) Sorold fel a versekben megjelenő motívumokat!
- B) Sorold fel a versben megjelenő költői eszközöket!
- C) Találd meg, mely kifejezések kapcsolódnak a lant motívumköréhez!
- D) Sorold fel, mely motívumok jelképezik a mulandóságot?

A lírai én viszonya a költészethez és a befogadó közösséghez

- A) Milyen kapcsolatban áll a költészet és befogadók közössége a versek szerint?
- B) Keressétek meg a versekben azt a részt, amely bemutatja a befogadók viszonyát a költészethez!
- C) Milyen a versek alapján a befogadó viszonya a költészethez?
- D) Hogyan viszonyul a lírai én az elégikus költészethez?

2. A kivetített szemponttáblázat

Letészem a lantot	Szempontok	Mindvégig
Kijelentő mondat, lezárttság	A vers és a cím kapcsolata a versben	A cím örök érvényű kijelentés. A jövő felé nyitást jelzi.

bársonypalást fonnyadó virág reves fa, Lant=költészet jelképe	Motívumok, toposzok a versben	Nap= fiatalság Tücsök= az egyszerű szépség muzsikusa, a pillanatnak élő művész Lant=költészet jelképe
A költészet feltétele a befogadók közössége.	A vers viszonya a befogadó közösséghez	A költészet értelme független a befogadók közösségétől.
A vers az elégikus lételményt a költészethez méltatlannak tárgynak tekinti.	A vers viszonya az elégikus költészethez	Bármilyen lelkiállapot válhat a költészet témájává.
Idő- és értékszembesítés, értéktelített múlt, értékevesztett jelen	Idősíkok megjelenése	Jelenidejűség, általános jelen.